

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!"

2009

balandis

VARPAS

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

Lietuvos vardo paminėjimo istoriniuose šaltiniuose

TŪKSTANTMETIS

1009-03-09 – 2009-03-09

Antano R. Šakalio piešinys pagal M. A. Polinio freską Pažaislyje

Sveiki sulaukę Šventų Velykų!

Sveikiname

Reginą Zinkevičienę
80-mečio proga

Eugenijų Rimvydą Stanciką
75-mečio proga

Ričardą Simonaitį
70-mečio proga

Ne vien duona sotūs

Jonas Burokas,
LLKS valdybos pirmininkas

Kitą pavasarį švėsime Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dvidešimtmetį. Per tą laiką išaugo nauja karta, o tuo pačiu metu laiko tėkmė susendino tuos, kurie aukėjo savo sveikatą kilniam kovos už Tėvynės laisvę tikslui.

Jų ir visų mūsų pagrindinis tikslas buvo ir išlieka meilės Dievui ir Tėvynei, tautiečių pilietiškumo ir patriotizmo jausmų puoselėjimas, didvyriška lietuvių tautos kova prieš okupantus, garbingos istorijos nuo klastočių sergėjimas. Tokius gyvenimo tikslus pasirinkę, žmonės aukėjo sveikatą ir net gyvybę. Ne dėl duonos kashnio, ne dėl savo soties, bet dėl kilniausio žemėje tikslo, kad mūsų tauta būtų laisva. Jie buvo, yra ir bus dvasinė šerdis, vienijanti pažangią Lietuvos visuomenę. Jų turtai yra tautos dvasios genai, kurie nematuojami ir nevertinami jokiais medžiaginiaisiais matais.

Tokių ryškų, ne turtais vertinamą pėdsaką, paliko į Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungą (LLKS) susivieniję žmonės. Jų veikla prasidėjo gūdžią 1940 metų žiemą ir tęsėsi su ginklu ar plunksna visą okupacinį laikotarpį, nepriklausomai nuo to, ar jie buvo okupuotoje Tėvynėje, ar pasitraukę į užsienį. Juos ir aprašytą jų veiklą rasime daugelyje knygų. Tai Algirdo Vokietaičio „Laisvės beiėškant“, Juozo Grušo-Zilvino „Laukti nebuvo kada“, prieš metus mirusio signataro Mečislovo Treinio „Gyvenimas – meteoro skrydis“, Gražinos Vokietaitytės „Raštai“ apie vieną iš LLKS vadovų jos brolių Algirdą Vokietaitį, Jūratės Vyliūtės knygos „Kapitono Igno byla“ ir „Brolis Vincentas“ apie savo tėvą, pakartojusį

partizano Juozo Lukšo žygdarbį, ir dėdę kunigą, Edvardo Buroko, vieno iš Vorkutos politinių kalinių sukilimo vadovų, dviejų dalių knyga „Pūtėme prieš vėją“, kurioje atspindėta LLKS veikla sovietiniuose lageriuose. Laisvės kova įamžinta įvairiais pavadinimais okupaciniu laikotarpiu platintuose laikraščeliuose „Laisvės Kovotojas“, „Laisvas žodis“, „Apžvalga“, net sovietinių lagerių sąlygomis platintame „Varpe“.

Džiaugėmės atkurta Nepriklausoma Lietuvos valstybe ir tikėjomės, kad sovietinė nomenklatūra atsikratys primestinių komunistinių idėjų, ir visi sąžiningai dirbsime Tėvynės labui. Pasitikėjimas jais davė karčius vaisius. Jie, paveldėję dideles sumas pinigų, per privatizaciją perėmė valstybės turtą ir spaudą, išvirtino vadovaujančiuose valstybės postuose miestuose ir rajonuose.

LLKS, matydama tokią padėtį, pasirinkusi nuostatą „Kova dar nebaigta“, nusprendė atkurti savo veiklą. Toks žingsnis buvo žengtas 1996 metų pavasarį. Intensyviai dirbama jau trylika metų, LLKS akylai seka vykdomą vidaus ir užsienio politiką, rengia įvairius siūlymus ir dokumentus negerovėms šalinti, dalyvauja valstybiniuose ir vietinės reikšmės renginiuose. Mūsų vėliava, nešama aktyvaus naro Romo Aniulio, visada plevėsuoja valstybinių švenčių bei kitų patriotinių renginių metu, su ja palydimi į Amžinybę buvę bendražygiai.

Reguliariai kas mėnesį išeina LLKS leidinys „Varpas“, kurio leidėjas yra Edvardas Burokas, redaktorius Algimantas Zolubas (abu valdybos nariai), aktyvūs bendradarbiai Vilius Bražėnas, dailininkas Antanas R. Šakalys, profesorė Regina Parnarauskienė, daktaras Juozas Parnarauskas ir kiti LLKS nariai bei talkininkai.

Š. m. balandžio 18 d., po dviejų metų pertraukos, vėl rinksimės į suvažiavimą. Aptarsime atliktus darbus, numatysime gaires ateičiai, dalinsimės išpūdžiais. Tikimės, kad mūsų gretas papildys ne

vien duona sotūs pagyvenę ir jauni, nauji LLKS nariai. Balandžio 19 d. 11 val. Lazdynuose, Šv. Jono Bosko bažnyčioje melsimės už mirusius ir gyvus Laisvės kovotojus.

Maloniai kviečiame dalyvauti

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SAJUNGOS ataskaitiniame-rinkiminiame susirinkime.

Renginys vyks Lietuvos Karininkų įgulos ramovėje (Pamėnkalnio g. 13, Vilnius)

PROGRAMA	
2009 m. balandžio 18 d.	
9.00–10.00	Dalyvių registracija
10.00–10.30	Iškilminga renginio pradžia, sveikinimai
10.30–11.00 11.00–11.20	Vidaus ir užsienio politika artėjant LR Prezidento rinkimams LLKS 2007-2008 metų veiklos ataskaita (LLKS valdybos pirmininkas Jonas Burokas)
11.20–11.35	Revizijos komisijos pirmininko Algirdo Bikulčiaus ataskaita
11.35–12.30	Diskusijos
12.30–13.00	Kavos pertraukėlė
13.00–15.00	LLKS valdybos ir revizijos komisijos rinkimai
15.00–16.00	Koncertas
16.00–20.00	Vakaronė

Lietuvos vardo paminėjimas – evangelizacijos ir krikšto pradžia

Algimantas Zolubas

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos leidinys „Varpas“ 2006 m. rugsėjo mėn. pateikė skaitytojams inžinieriaus Rimanto Kunčo-Žemaitaičio iš JAV straipsnį, nagrinėjantį Lietuvos krikšto klausimą. Autorius pamatuotai, istoriniais faktais argumentuotai Lietuvos krikšto datą nukelia nuo Jogailos prie Mindaugo krikšto datos. Tačiau ar ir šią datą turime laikyti Lietuvos krikšto data?

2009 metais Lietuva sutinka savo tūkstantmetį, mini savo proistorės ir istorijos, savo civilizacijos pradžios ribą. Šiai datai negali prilygti nė viena mūsų valstybės XX amžiaus pabaigos ar XXI amžiaus pradžios įžymi data.

Minint Lietuvos vardo tūkstantmečio paminėjimą rašytiniuose šaltiniuose, prie nagrinėjimo verta sugrįžti.

Liepos 12 dieną minime kankinį už tikėjimą šv. Brunoną Bonifacą Kverfurtietį (Bruno, Querfurtensis, Bonifacus, Bruno von Qurfurt) (gimęs apie 974 – miręs 1009). Tai antrasis Vilniaus arkivyskupijos globėjas, vienuolis benediktinas, imperatoriaus kapelionas, misijų arkivyskupas, Šv. Romos imperatorių Otono III bei Henriko II politikos vykdytojas, kankinys ir Katalikų Bažnyčios šventasis.

Paradoksalu, tačiau, jei ne jo kankinystė ir mirtis už tikėjimą, nebūtų pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas 1009 metais. XI a. pr. vokiečių rašytiniame šaltinyje – Kvedlinburgo analuose yra toks įrašas: „1009 metais šventasis Brunonas, kuris vadinamas Bonifacijus, arkivyskupas ir vienuolis, antrais savo atsivertimo metais, Rusios ir Lietuvos (Lituae) pasienyje pagonių trenktas į galvą, su 18 saviškių kovo 9 dieną nukeliavo į dangų.“

Brunono žūtis ir Lietuvos vardo paminėjimas siejami su Netimero krikštu, kuris įvyko tų pačių metų pavasarį. Taigi Netimero krikštas ir Brunono žūtis iš tikrųjų yra Lietuvos vardo paminėjimo priežastis ir pasekmė. Netimeras nebuvo eilinis lietuvių tautos žmogus, nes Lietuvos vardas minimas, o jos atstovas, kunigaikštis (istoriniai šaltiniai jį vadina „karaliumi“), pasikrikštijo drauge su 300 karių. Tikėtina, kad tie kariai prie „karaliaus“ nebuvo eiliniai, o karvedžiai, valstybės vyrai.

Praėjus 242 metams po Netimero krikšto įvyko Mindaugo krikštas, po kurio, praėjus dar 2 metams, Lietuva tapo karalyste. Tautos virsmą krikščioniška šalimi, žinoma, negalima laikyti vienkartinio aktu, įvykusi per valdovų krikštą, o turime vertinti kaip šimtmečius trukusią raidą. Tačiau apie tokios raidos pradžią, kaip ir tautos pirmą paminėjimą istoriniuo-

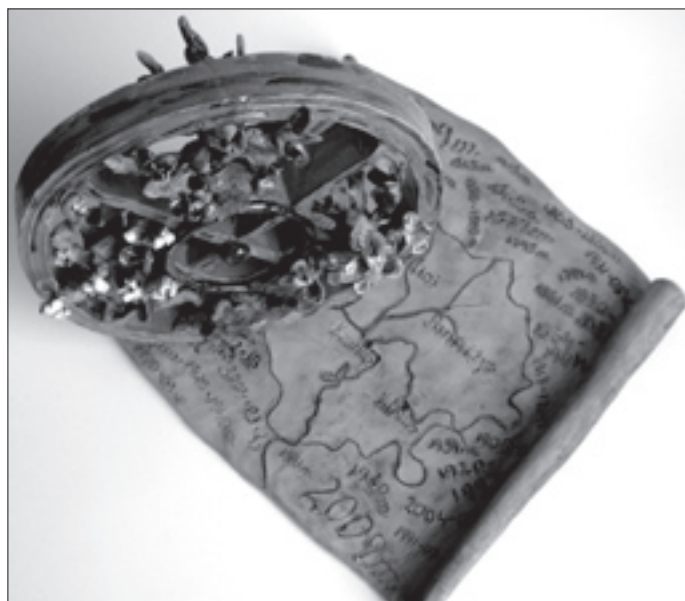

se šaltiniuose, privalome atsižvelgti, jį įvardinti, minėti. 1987 metais buvo minimas Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejus, nors faktiškai tuomet sukako 978 metai nuo Netimero ir 735 metai nuo Mindaugo krikšto. Kaip gi radosi 600 metų krikšto jubiliejus?

Labai panašu, kaip teigia savo rašinyje R. Kunčas-Žemaitaitis, kad 1387 metais neva įvykęs Lietuvos lenkiškas krikštas yra lenkų istoriko, vysk. Z. Olešnickio sekretoriaus J. Dlugošo fantazijos bei istorinės klastos ir mūsų laikų lenkų mesianistų sukurpto spektaklio padarinys. J. Dlugošo XII tomų istorinė klastotė „Lenkijos garbei“ „Historia Polonicae“ (Lenkijos istorija), dar vadinama „Kronika“, pasižymi ypatingu šmeižtu visai Gediminaičio karaliaus Jogailos šakai bei ligūsta neapykanta Lietuvos karalystei ir jos savarankiškumui. O modernizuotoje „Kronikoje“ atsirado pirmas istorijoje teiginys apie karaliaus Mindaugo ir Lietuvos atsimetimą nuo krikščionybės, kurio autorius – lenkų „mokslininkas“ L. Latkovskis. Apmaudu, kad šį teiginį pradėjo mėgdžioti ir dabartiniai Lietuvos istorikai, už ką pamaloninami lenkiškais ordinais ir kitokiais garbės ženklais. Antai „mūsų“ istorikas Alfredas Bumblauskas pelnė specialųjį profesoriaus Aleksandro Gieysztoro apdovanojimą už asmeninius tyrinėjimus ir senosios lietuvių-lenkų istorijos faktų pristatymą Lietuvos visuomenei, taip pat už gerų sąlygų lietuvių ir lenkų mokslininkų bendradarbiavimui kūrimą bei už kitus nuopelnus – dar kelis svarius lenkiškus apdovanojimus.

Iš tikrųjų, J. Dlugošas Vengrijos karaliaus Liudviko I iš Anžu dinastijos dukrai Jadvygai prisegė Lietuvos „krikštytojos“ vardą. Neva 1387 m. balandžio 6 d. per Didįjį Sekmadienį įvykęs tas krikštas. Dlugošo teigimu, „...atėję krikštytis lietuviai buvo basi, apsilvilkę išverstais kailiniais, apžėlę, atrodė kaip laukiniai. Karalienė dalino jiems medvilninius rūbus, batus. Lietuviai, pirmą kartą pamatę šiuos apdarus, ėję į upę du tris kartus, kad juos gautų“. Kad tuo metu Lietuvoje dar buvo užšalusios upės ir ežerai ir kad vengrė Jadvyga Lietuvoje nei karto nebuvo, J. Dlugošo „istorijai“ nesvarbu. (Neveltui Lietuvos Atkuriamasis Seimas 1990 m. uždraudė įsileisti į Lietuvą lenkiškus istorinius darbus). Tačiau, lenkų veikėjams suklaidinus patį popiežių, lenkiško Lietuvos krikšto vaidinimas įvyko, nes 1986 m. moksliniame simpoziume, svarsčiusiame Lietuvos krikšto datos minėjimą, dalyvavo Liublino Katalikų Universiteto ir Varšuvos profesorai vietoje lietuvių, to laikotarpio žinovų. Čia dera pridurti, kad panašiam svarstyme dėl Latvijos krikšto (900 metų jubiliejaus) dalyvavo akademikai latviai ir tik vienas kitatautis.

Kalbant apie Lietuvos krikšto raidą, neturėtume pamiršti, kad Jogaila (iki vainikuojantis Lenkijos ka-

Jogilė Bulavaitė tūkstantmečiui (keramika): „Metų ratas“

Jogilė Bulavaitė tūkstantmečiui (keramika): „Jie išaudė – dabar ausime mes“

raliumi) buvo Rytų krikščionis (ortodoksas). Tik 1386 m. vasario mėn. Jogaila buvo katalikiškai pakrikštytas Vladislavo vardu, vasario 18 d. vedė Jadvygą ir kovo 14 d. buvo karūnuotas Lenkijos karaliumi. Dera pastebėti, kad, vykstant peršamam lenkiškam Lietuvos krikštui, Vilniuje jau buvo 5 katalikiškos bažnyčios ir vienuolynas ir 12 ortodoksų bažnyčių bei vienuolynas. Po Jadvygos mirties, 1422 m. stačiatikė Sofija Alšėniškė (Alšėnų kunigaikščio Algimantaičio Andriaus duktė) priėmusi katalikybę, tapo ketvirtąją Jogailos žmona. Jogaila ir jo žmona Sofija (būsima šv. Kazimiero močiutė) tvirtino pakrikusią Lenkijos krikščionybę-katalikybę, pastaroji išvertė Šventąjį Raštą į lenkų kalbą, rėmė bažnyčias ir labdaros įstaigas, įkūrė Krokuvoje bendrąją Lietuvos studentams, ypatingai jais rūpinosi. Po jos mirties už nuopelnus platinant krikščionybę Lenkijoje jai nebuvo ne tik atsidėkota, bet dėtos pastangos istorinį

faktą paniekinti, atstatyti „lenko garbingą vardą“. Tai ir darė lenkai, keldami Jogailos žmonos Jadvygos „šventumą“, nepelnytai prisegę jai Lietuvos krikščionijos vardą.

Neturime pamiršti, kad 1387 m. buvo pakrikštyta tik Aukštaitija, o Žemaitiją 1413 m. krikščionijai Vytautas kartu su Jogaila. Ir tai buvo tarsi Mindauginio krikšto atnaujinimas.

Akademiko Zigmas Zinkevičius, atsiliepdamas į pradžioje minėtą „Varpo“ publikaciją, 2007 m. pirmame „Varpo“ numeryje rašė: „Mindaugo laikais Roma traktavo Lietuvą kaip krikščionišką šalį ir laikė ją lygiateise tuometinio katalikų pasaulio nare. Tokia tada ji ir buvo! Mindaugas pasirūpino, kad Lietuvos bažnytinė provincija būtų pavaldi tiesiogiai Šventajam Sostui, ne vokiečių ar lenkų hierarchų sostui. Tačiau svarbiausia yra tai, kad Mindaugo įžiebta krikščionybės liepsna nebeužgeso. Po to visą laiką Lietuvoje buvo kunigų, vienuolių, veikė viena kita bažnyčia, išliko krikščioniška bendruomenė iki pat pakartotino Lietuvos krikšto Jogailos ir Vytauto laikais. Tai matyti ne tik iš istorijos šaltinių, bet aiškiausiai tai rodo lietuviški poteriai, išlaikę neabejotiną pirmąjį vertimo iš vokiečių kalbos Mindaugo laikais elementus...“

Anot akademiko, vadinamojo „karaliaus“ Netimero krikštas įvyko ne Lietuvoje, bet prie pat jos, lietuvių giminaičių jotvingių žemėje. Tačiau negalima teigti, kad jotvingių žemės nepriklausė lietuviams,

nes anuometinės valstybės ar kunigaikštystės dažniausiai būdavo daugiatautės, jų žemės plytėjo už etninės Lietuvos ribų, todėl ir nėra taip svarbu, kokioje žemėje tas krikštas įvyko. Todėl Lietuvos, o ne jotvingių paminėjimas šaltiniuose pagrįstai sietinas tik su Lietuva.

Lietuvių tauta buvo iki jos paminėjimo istoriniuose šaltiniuose, ją buvus liudija išlikusi seniausia turtinga kalba, kultūra, tradicijos. Istorinio likimo bendrystės saitais susieta, lietuvių tauta į krikščionybę atėjo, žinoma, ne iš karto, todėl tautos krikštą apibrėžti tik vienu iš minimų krikštų datų būtų netikslu, tačiau krikšto pradžią, baltų krikščionybės raidos pradžią, kurią randame istoriniuose šaltiniuose, minėti – nėra klaidinga, prasminga, reikalinga. Taigi 2009 metais, minint Lietuvos paminėjimo tūkstantmetį, turime minėti jos evangelizacijos bei krikšto pradžios tūkstantmetį ir 756-uosius metus nuo Lietuvos karūnavimo krikščioniška karalyste.

Deja, vienintelis kultūros ir istorijos paveldo šedevras – Pažaislio ansamblis, – kuriame vienuolikoje freskų įamžinta Lietuvos tūkstantmečio minėjimo istoriniuose šaltiniuose priežastis – Netimero krikštas, apleistas, neįtrauktas į tūkstantmečio minėjimo programą (anot tūkstantmečio minėjimo Direkcijos vadovo Gedimino Ilgūno, nebuvo tam paraiškos). Tuo pat metu, kai Pažaislis prašė ir laukė restauracijai paramos, Užutrakio dvaro restauravimui buvo skirta 20 mln. litų be jokios paraiškos.

Lietuvos Laisvės Kovų Sąjūdžiui – 60

Dr. Aldona Kačerauskienė

„Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba, priimdama 1949m. Vasario 16d. Deklaraciją, buvo aukščiausia politinė ir karinė struktūra, vadovaujanti šiai kovai, vienintelė teisėta valdžia okupuotos Lietuvos teritorijoje. [...] Deklaracija yra valstybės teisės aktas“. (Iš LR įstatymo „Dėl Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 metų vasario 16d. Deklaracijos“ 1999m. Sausio 12 d. Nr. VIII – 1021).

Šiuos metus LR Seimas paskelbė Lietuvos Laisvės kovų metais. Tam buvo rimta priežastis: prieš 60 metų okupacijos sąlygomis Vasario 16 dieną įsteigta Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba, priimta Deklaracija.

1949 metai... Partizaninis karas, per kurį jau buvo žuvę dešimtys tūkstančių laisvės kovotojų, tebesitęsė. Reikėjo pasitarti, numatyti tolesnę kovos taktiką. Net du bandymai susitikti apygardų vadams buvo nesėkmingi, sutrukdė išdavystės, suėmimai. Trečias kartas „nemelavo“. Susitikimui buvo pa-

sirinktas Radviliškio rajonas, miškingas Lietuvos vidurys. Jame – atoki Stanislovo ir Elžbietos Sąjū sodyba, esanti Balandiškių kaime. Tarp dvejų galų trobos krosnių įrengtas tamsus kambarėlis laukė partizanų vadų. Lydimi adjutantų jie čia keliavo rogėmis. Provėžas maskavo tempiamos didelės eglės šakos. Niekas nepaklydo – kelią rodė patikimi žmonės. Vasario pradžioje susirinkę apygardų vadai Sąjū sodyboje posėdžiavo, tarėsi, rengė dokumentus gerą savaitę. Paskui ryšinininkai pranešė, jog netoliese esančiuose vienkiemiuose prasidėjo kratos. Likti pas Sąjus pasidarė pavojinga. Partizanų vadai persikėlė į už kelių kilometrų esantį Mišnių kaimą. Stanislovo Mikniaus sodybos svirne partizanai buvo iškasę gerai užmaskuotą bunkerį. Įėjimo anga būdavo apibarstoma žemėmis, šiaudais; vėdinimo angos apkraunamos malkomis. Iškilus bet kokiam pavojui, ryšinininkai nuleisdavo šulinio svirtį. Partizanai apie tai sužinodavo, kai išgirdavo šeimininką skaldant malkas. Visa Miknių šeima įsijungė į darbą: Miknienė skalbė partizanų

drabužius, dvi paauglės dukros padėjo gaminti valgi, sėmė į bunkerį besisunkiantį vandenį, stebėjo, ar visą laiką dangtis gerai užmaskuotas. Mergaičių atmintyje išliko gražių uniformuotų ir ginkluotų vyrų būrys.

Ir štai atėjo lemiamas momentas – 1949 metų vasario 16-oji. Kaip prisimena Stasio Mikniaus dukrė Julija Petrėtienė, iškilmingą valandą, kai buvo pasirašoma Deklaracija, bunkeris buvo papuoštas trispalve, degė žibalinė lempa, partizanų vadai vilkėjo uniformomis; pasirašant deklaraciją dalyvavo Miknių šeimos nariai. Deklaracija saugumo sumetimais pasirašyta slapyvardžiais: LLKS Tarybos prezidiumo pirmininkas Vytautas, LLKS Tarybos nariai Faustas, Kardas, Merainis, Naktis, Užpalis, Vanagas, Žadgaila. Šiandieną mes gerai žinome jų pavardes ir apygardas, kurioms jie vadovavo.

Miknių sodybą partizanų vadai paliko vasario 22 dieną. Visi jie laimingai sugrįžo į savo apygardas. Šeši iš jų žuvo nelygioje kovoje su priešais. 1953 metais buvo išduotas ir suimtas vyriausiasis partizanų vadas generolas Jonas Žemaitis - Vytautas. Paskutiniajame žodyje teisme jis sakė: „Kova, kurią aš vedžiau devynerius metus, turės savo rezultatų“. Jis sušaudytas Maskvoje 1954 metais. J. Žemaičio pareigas perėmęs Adolfas Ramanauskas - Vanagas išduotas ir suimtas 1956 metais. Po žiaurių kankinimų jis sušaudytas 1957 metais.

Niekam nekilo abejonų, kad istorinę datą – LLKS Tarybos sukūrimą ir Deklaracijos pasirašymą reikėtų minėti Radviliškio rajone. Tai ir buvo padaryta vasario 15 dieną.

Po Šv Mišių Radviliškio Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje visi traukė į Minaičius. Miknių sodyboje prie pastatyto paminklo, kurio granito plokštėje iškalti visų Deklaraciją pasirašiusių partizanų vadų vardai, prasidėjo minėjimas, į kurį susirinko daug Seimo narių, Lietuvos kariuomenės atstovų. Minėjimo pradžią paskelbė praskridę LR karinių oro pajėgų ir Danijos karinių oro pajėgų lėktuvų eskadrilės. Toliau – Lietuvos Himnas. Ir kalbos... LR Seimo pirmininko pavaduotojas Česlovas Stankevičius pareiškė pagarbą ir dėkingumą visiems laisvės kovotojams, pasveikino veteranus ir visus susirinkusiuosius su Vasario 16-ąja. „Norime priminti sau ir pasauliui, kad lietuvių tauta žiauriausios okupacijos sąlygomis saugojo Nepriklausomybės tęstinumą, kovojo už laisvę“, – sakė Č. Stankevičius.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro direktorė Birutė Burauskaitė pabrėžė, kad Deklaracija yra viena svarbiausių LLKS priimtų dokumentų, kuriame įvardyti esminiai dalykai: LLKS Taryba yra vienintelė teisėta valdžia okupuotos Lietuvos teritorijoje, LLKS organizuotas pasiprie-

Prie atminimą ženklinančio akmens

J. Mikniūtė prie jos sodyboje LGGRTC iniciatyva įrengto memorialo 1949 m. partizanų suvažiavimui ir Vasario 16-osios deklaracijos pasirašymui atminti

šinimas okupantams yra teisėtas, o nepriklausoma Lietuvos Respublika – pagrindinis tautos siekis. Deklaracijoje pasisakoma už demokratinę respubliką, laisvus ir slaptus rinkimus į Seimą, lygias teises visiems piliečiams. Taip buvo subrandinta parlamentinės demokratinės respublikos vizija. „Deklaraciją pasirašė garbingi ir išmintingi vyrai, ne veltui žuvę kovoje už Lietuvos laisvę. Deklaracija turi išliekamąją vertę,“ - sakė B. Burauskatė.

LLKS Tarybos pirmininkas Jonas Čeponis paprašė atleidimo už partizanų klaidas, padarytas silpnumo valandėlėmis. „Jų aukos kaina esame gyvi“, – sakė J. Čeponis ir pakvietė visus dirbti Lietuvai, o suklupus atsikelti ir dirbti toliau.

Stasio Mikniaus dukra Julijona perdavė partizanų vadų tikėjimą: Lietuva bus laisva. Ji pakvietė būti vieningiems, stovėti taip, kaip stovėjome Baltijos Kelyje.

Nuskambėjo partizanų himnas „Partizanai, Lietuvos partizanai, kritę mūšiuos už tėviškės laisvę“. Tylos minute buvo pagerbti žuvusieji. Nuaidėjo trys laisvės salvės. Ant Baisogalos perlaidotų partizanų kapų padėtos gėlės.

Minėjimas tęsėsi Šeduvoje. Aikštėje, kur kadaise gulėjo išniekintų partizanų kūnai, dabar stovi gražus paminklas. Čia vėl rinkosi žmonės, rankoje laikydami degančias žvakutes. Buvo sakomos kal-

bos. Įsiminė dabar Šiauliuose gyvenančio buvusio partizano, Prisikėlimo apygardos vado Leonardo Grigonio – Užpalio adjutanto, Sibiro gulaguose praleidusio 25 metus, Viktoro Šniuolio žodžiai: „Kova už laisvę yra pati didžiausia vertybė. Mes įrodėme pasauliui, kad troškome laisvės, kovojome už ją, nesusitaikėme su okupacija“.

Tarp kalbų skambėjo partizanų dainos, kurias atliko Šeduvos kultūros namų folklorinis ansamblis „Šeduva“. Ir vėl tylos minutė, karių salvės Lietuvos laisvės kovotojų atminimui, gėlės prie paminklo ir Šeduvos kapinėse ant perlaidotų partizanų kapų.

Galutinis minėjimo akcentas – Radviliškio kultūros rūmai, kur meras Antanas Čepononis pirmiausia pakvietė apžiūrėti gausią tautodailininkų parodą.

Radviliškio kultūros namų salė prisirinko pilnutėlė. Scenoje – banguojanti trispalvė ir užrašas: „Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjūdžiui – 60“. Radviliškio mokiniai skaitė deklaracijos ištraukas, kalbas sakė Lietuvos laisvei nusipelnę žmonės. LR Seimo narė Auksutė - Ramanauskaitė Skokauskienė pabrėžė, kad Deklaracijoje rasime politinę išmintį, valstybininkų brandumą, tvirtą tikėjimą laisvos Lietuvos ateitimi. „Būkime vieningi, padarykime viską, kad Lietuva būtų pilna meilės, padorumo, garbingumo“, – sakė parlamentarė.

Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė patavo 22-ąją Deklaracijos punktą: „LLKS Taryba, prisidedama prie kitų tautų pastangų sukurti pasaulyje teisingumu ir laisve pagrįstą pastovią taiką, besisusirenčią pilnutiniu įgyvendinimų tikrosios demokratijos principų, išplaukiančių iš krikščioniškos moralės supratimo ir paskelbtų Atlanto Chartijoje, Keturiuose Laisvėse, 12-oje prezidento Trumeno punktų, Žmogaus teisių deklaracijoje ir kt teisingumo ir laisvės deklaracijose, prašo visą demokratinį pasaulį pagalbos savo tikslams įgyvendinti.“. Ir pasakė: „Lietuvos Kelias į NATO prasidėjo Minaičiuose. Praėjus porai mėnesių po Deklaracijos paskelbimo buvo sukurta NATO, kurios tikslas buvo tas pats: sustabdyti Sovietų Sąjungos agresiją“. Ministrė paragino žmones tikėti Lietuvos ateitimi, kaip tikėjo partizanai. „Saugokite ir ginkite mūsų valstybę kaip jie saugojo ir gynė“, – tai LLKS Tarybos pirmininko Čeponio priminimas.

Radviliškio meras A. Čepononis įteikė padėkos raštą ir puokštę gėlių Julijonai, Stasio Mikniaus dukrai, už istorinį atminties išsaugojimą.

Tarpus tarp kalbų užpildė Vilniaus Karininkų ramovės choras „Vilnelė“, folklorinis ansamblis „Blezdenga“ su Veronika Povilioniene, Lietuvos kariuomenės orkestras. Dainavo Edmundas Seilius.

Vargu, ar kada dalyviai pamirš įspūdžius iš šios šventės.

Savanoriai kūrėjai paminėjo Jiezno mūšio 90-metį

Ats. gr. dr. **Vytautas Račkauskas**

Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga

Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacija

2009 m. vasario mėn. 7 d. 16-os žmonių grupė iš Vilniaus, atstovaujanti Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungą (V. Varkala, G. Ruzgys, V. Račkauskas, A. G. Kurpavičius, A. Gasparas, R. Čeburnis, G. Laucius), Krašto apsaugos bičiulių klubą (A. Burokas, A. Patašius, L. Kuodienė, A. Kalinauskas), Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos Savanorių draugiją (S. Grigonis, D. Gudelis, T. V. Alencevičius), Lietuvos laisvės kovotojų sąjungą (A. Ambrazas) ir Lietuvos laisvės kovų – miško brolių draugiją (A. Kentra), atvyko į Jiezno miestelyje (Prienu r.) vykstantį Jiezno mūšio 90-mečio minėjimą. Ši delegacija, kaip ir daugelis kitų garbingų svečių, savo dalyvavimu pagerbė Lietuvos kariuomenės savanorių pergalingo žygio prieš Rusijos bolševikus (1919-02-10/13) atminimą ir išreiškė padėką vietos gyventojams, kad neužmiršta ir puoselėja šio didingo įvykio atminimą.

Norėtusi priminti, kad šioje vietoje, ties Jiezinu (kiek ankstėliau ties Kėdainiais), buvo Lietuvos kariuomenės savanorių sustabdytas bolševikų bandymas įsiversti į Suvalkiją ir pulti Kauną iš pietų pusės. Daug yra prirašyta apie šį mūšį, bet norėtusi atkreipti dėmesį, kad Lietuvos savanoriai, nors jų buvo 4 kartus mažiau (maždaug 150 vyrų prieš 600 raudongvardiečių) ir prasčiau ginkluoti (įvairaus modelio šautuvai ir pasenę šoviniai prieš „raudonųjų“ kulkosvaidžius), vasario 10 d. ryžtingais veiksmais užkirto kelią bolševikų „sėkmingai“ invazijai, o vasario 13 d., sulaukus paspirties iš Alytaus (savanorių pėstininkų kuopa) ir vokiečių artileristų paramos, perėjo į pergalingą puolimą ir sutriuškino bolševikus, vydami juos Vilniaus link. Šiuo „istoriniu rakursu“, norėtusi pasakyti, ypač šiuolaikiniam jaunimui, kad mūšio baigtį lemia ne tik kariuomenės dydis ar ginkluotė, bet ir veržlūs veiksmai, o ypač meilė, ištikimybė ir pasiaukojimas Tėvynei.

Jau dieną prieš atvykimą, šventė Jiezne buvo „išibėgėjusi“... Vasario 6 d. Jiezno gimnazijoje įvyko in-

tegruota pamoka moksleiviams „Žingsniu arčiau Lietuvos kariuomenės“. Jos metu buvo atidaryta fotoparoda „Lietuvos kariuomenė 1918-1940 m.“, moksleivių piešinių paroda (vėliau įvyko rašinio, piešinio ir skaitymo konkursų karine tema nugalėtojų apdovanojimas), vyko moksleivių susitikimas su Lietuvos kariuomenės Karo prievolės tarnybos atstovais ir Logistikos valdybos kariais (mokiniam buvo suteikta galimybė ne tik ekspozicijas apžiūrėti, bet ir pabūti kario „kailyje“). Renginys užsibaigė paskaita „Afganistanas – patirties ir išgyvenimų misija“ bei neformaliu moksleivių pokalbiu su kariais. Pasak tos dienos liudininkų, vaikai namo išėjo patenkinti, su naujais įspūdžiais – nedažnai mažame miestelyje tikrą kareivio šalną ant galvos panešiosi ar neperšauamos liemenės svorį išbandysi...

Vasario 7 d. renginiai prasidėjo nuo šv. Mišių Jiezno Šv. Arkangelo Mykolo ir Jono Krikštytojo bažnyčioje. Į šv. Mišias atvyksta KASP vadas plk. Antanas Plieskis ir kiti aukšti karininkai iš Vilniaus, Kauno, Alytaus; Kauno apskrities Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas Minvydas Mikalauskas; Prienų r. savivaldybės meras Alvydas Vaicekuskas, vicemeras Kęstutis Palionis, administracijos vadovas Arūnas Vaidogas ir kiti garbingi svečiai. Prieš Šv. Mišias į bažnyčią buvo įneštos Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos, Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos ir Šaulių sąjungos vėliavos. Po šv. Mišių Skautų ir Šaulių organizacijų atstovai nuveža gėlių prie Atminimo kryžiaus nukankintiems savanoriams. Visi dalyvavę šv. Mišiose pakviečiami į Jiezno kapines pagerbti žuvusių savanorių. Ties šventoriumi susiformuoja eisenos kolona iš karių, šaulių (6-oji Prienų kuopa, vadas Justinas Balčiukynas, ir 12-oji jaunųjų šaulių kuopa, vadas Rytis Nepas), atsargos savanorių, partizanų, kitų garbingų svečių ir miestelėnų, kuri „karišku žingsniu ir su kariškom dainom“ nužingsniuoja į kapinaites.

Prie savanorių kapo su gėlėmis atvyksta Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, kalba Jiezno seniūnas Algis Bartusevičius, eilėraštukus deklamuoja Jiezno gimnazijos vaikučiai, istorikas Vytautas Kuzmickas pavadina šiame mūšyje žuvusiųjų pavardes, nes ne visi įrašyti į paminklinę lentą. Tylos minutė. Visų žuvusiųjų už Lietuvos laisvę garbei ir atminimui nuaidi trys Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos karių salvės. Dedamos gėlės ir uždegamos žvakutės. Svečiai įsiamžina fotonuotraukose prie paminklo. Visi savo transportu ar peščiomis pajuda prie Jiezno gimnazijos.

Jiezno gimnazijos kieme visi šventės dalyviai vaišinami kareiviška koše ir karšta arbata, vyksta laisvos formos bendravimas tarpusavyje, po to lanko-

mos vasario 6 d. atidarytos parodos (koše ir arbata aprūpino Kunigaikštienės Birutės motorizuoto bataliono kariai, parodas parengė Darius Toleikis).

Sušilę ir užkandę šventės dalyviai, taip pat ir minėta savanorių kūrėjų delegacija iš Vilniaus susirenka į iškilmingą minėjimą Jiezno gimnazijos aktų salėje. Po įžanginio žodžio ir svečių pristatymo, visi pakviečiami sugiedoti Lietuvos himną. Po to sveikinimo žodį pasakė Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, pasidžiaugdama kad renginys simboliškai vyksta gimnazijoje ir taip kovojusių ir žuvusių savanorių pavyzdys tampa sektnas jaunajai kartai. Gimnazijos moksleiviai deklamuoja eiles apie Tėvynę, apie tuos, kurie paaukojo savo gyvybę už laisvę. Visus pasveikina Prienų r. savivaldybės meras A. Vaicekuskas, tuo pačiu apdovanodamas padėkos raštu „idėjinį renginio generatorių“ žurnalistą Juozą Pugačiauską, ir administratorius A. Vaidogas, primindamas, kad su Lietuvos kariuomene bendraujama jau nuo seno bei pasidžiaugdama, kad Krašto apsaugos ministerija ir Lietuvos kariuomenė svariai prisidėjo prie renginio minėjimo. Po sveikinimų jiezniškė „Birutė iš Kauno“ skaitė savo eiles, o trys istorikai savo pranešimus: Vytautas Leščius „Jiezno mūšis ir jo strateginė reikšmė“, V. Kuzmickas „Jiezniškiai – savojo krašto vaduotojai“ ir Albinas Vaičiūnas „Sūduviai Jiezno kautynėse“.

Po iškilmingo minėjimo gimnazijos aktų salėje, visi susirinkusieji, kol neišsivaikščiojo, pradžiugunami beveik valandos ilgumo nuotaikingu koncertu. Koncertuoja „energingas“ Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų bigbendas, vadovaujamas kpt. Ričardo Čiupkovo. Vėliau iškilmingo minėjimo dalyviai trumpam pakviečiami, senobiškai tariant, prie vaišių stalo, arba šiuolaikiškai – „kavos puodeliui“ (ne lietuvio būdai alkaną svečių namolio paleist...). Atsilabinusi su nuoširdžiais šeiminkais ir grįžinėdama namo, Vilniaus atsargos kariškių delegacija visą kelią iki „sostapilio“ džiaugėsi, kad renginys nusisekė puikiai, labai gerai organizuotas, pagerbtas viso būrio iškilių žmonių, taigi – „lieka neužmiršti didžiavųjų savanorių žygiai ir vargai“.

Delegacijos iš Vilniaus dalyviai nuoširdžiai dėkoja Krašto apsaugos ministerijos vadovybei už suteiktą transportą ir autobuso vairuotojui Gediminui Šniočiui už profesionalumą, taip pat Jiezno bendruomenės centro pirmininkei Irenai Urbanavičienei, Kultūros ir poilsio centro direktorei Daliai Vertinskienei ir Jiezno gimnazijos direktoriui Viliui Žiūkai už nuoširdų priėmimą, bei Juozui Pugačiauskui, „idėjiniam renginio generatoriui“, - už pakvietimą.

SIŪLYMAS

keisti Liustracijos įstatymą iš esmės

Vasario 23 d. Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos valdybos pirmininkas, Lietuvos Sąjūdžio Tarybos pirmininkas, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio prezidiumo pirmininkas ir Vyčio kryžiaus ordino kavalierių draugijos pirmininkas pasirašė siūlymą ir reikalavimą Seimo pirmininkui, Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkui, Liustracijos komisijos pirmininkui ir Lietuvos genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinei direktorei keisti Liustracijos įstatymą iš esmės. Pateikiame kreipimosi tekstą.

Kai teismai vertina užsakytus nužudymus, didesniu nusikaltėliu laikomas ne žudikas, o nužudymo užsakovas, nes žudikas tėra įrankis nužudymo užsakovo rankose. Kai kalbame apie CK, NKVD, MVD, KGB, tas prievartos struktūras reikia laikyti nusikaltimų vykdytojais. Represijų įkvėpėjai ir organizatoriai tarsi pamirštami, nes jie, gerai užsimaskavę, betarpiškai represijų nevykdė, egzekucijose tiesiogiai nedalyvavo. Iš tikrųjų represijų, prilygstančių tautiniam, religiniam bei ideologiniam genocidui, įkvėpėja ir organizatorė buvo SSRS komunistų partija, Lietuvoje – jos padalinys – Lietuvos komunistų partija (LKP). LKP buvo represijų užsakovė, jai buvo pavaldi KGB. KGB iš LKP gaudavo užduotis, KGB komunistų partijai už nuveiktus juodus darbus ir atsiskaitydavo. Todėl Lietuvoje LKP CK, miestų bei rajonų komunistų partijos sekretorius reikia laikyti nepalyginamai didesniais nusikaltėliais už etatinius KGB darbuotojus bei jų parankinius kolaborantus.

Kai Lietuvoje LKP atsiskyrė nuo SSKP, kartu su šiuo aktu buvo įpiršta ir palaikoma nuomonė, kad partija ne tik nutraukė sątus su praeitimi, bet tarsi atliko atgailą, kalčių išpirkimą. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, LKP sekretoriai nebuvo persekiojami, ėjo į valstybės valdymo aukščiausius postus. O štai represinių struktūrų parankiniai kolaborantai tapo esminiais kaltininkais.

Paskelbus nepriklausomybę, etatiniai KGB darbuotojai iš darbo buvo atleisti kaip kariškiai, suteikiant jiems socialinę globą, jų veiklos išlaptinimą. Etatiniai KGB darbuotojai įsitaisė įvairiose verslo priedangos organizacijose, palankiausiomis sąlygomis išvengė atsakomybės. Ką jie veikia prisidengę verslu, nesunku numanyti, nes, kartą davę priesaiką, kagėbistai iki grabo lieka kagėbistais. Netenka abejoti, kad jų paslaugomis sėkmingai naudojasi Rusijos saugumo struktūros.

Neetatiniai KGB darbuotojai kolaborantai bei jų veiklą atspindintys dokumentai buvo atiduoti Liustracijos komisijos žinion, kuri juos turi liustruoti. O kas daroma su KGB šeimininkais represijų užsakovais, kur jų veiklą at-

spindintys archyvai? Kodėl nesiaiškinama ir neviešinama jų veikla, kodėl jiems neribojama galimybė užimti aukštas pareigas nepriklausomoje valstybėje?...

...Tokių būdu komunistiniai vadeivos liustracijos iki šiol išvengė, tik KGB parankinių, neetatinių kolaborantų, jei jie neprisipažino bendradarbiavę su KGB, dokumentai atiduoti Liustracijos komisijai su teise skelbti jų pavardes. Trumpai tariant, Liustracijos komisijai leista liustruoti nusikaltimų vykdytojus, o nusikaltimų užsakovai palikti teisėsaugos šešėlyje.

Laikome liustracijos įstatymą ydingu iš esmės, todėl reikalaujame jį keisti, numatyti pasekmes ne tik nusikaltimų vykdytojams, bet ir – griežtesnes nusikaltimų užsakovams.

Siūlome Liustracijos įstatymo pakeitimo projektą svarstyti ir priimti ypatingos skubos tvarka, t. y. iki prezidento rinkimų.

„Kas ne su mumis, kas nepripažįsta ir neišpažįsta marksistinės ideologijos – priešas, o priešą reikia sunaikinti“. Tokia paprasta sovietinio ideologinio genocido formulė, pagal kurią buvo fiziškai naikinamos tautos, religinės bendruomenės, ištisi visuomenės luomai – dešimtys milijonų žmonių.

SSRS vykdyto genocido ideologiniu pagrindu „piramidė“:

SSRS

SSKP – LKP

ČK, NKVD, NKGB, MGB, MVD, KGB
agentai, informatoriai, slaptų butų laikytojai,
rezervistai

Skelbimas

**„Varpas platinamas Lietuvos Sąjūdžio būstinėje,
Gedimino per., 1, Vilnius**

Rašytinis paminklas ir dokumentas

2008-ųjų spalį leidykla „Vyzdys“ išleido Natalijos Gudonytės, buvusios Taiseto griežtojo režimo politinės kalinės, sudarytą knygą „Liubavas, 1734-1950 ... gyvenimas prie Kačergų kalno“. Kraštotyros sričiai priklausanti 96 psl. knyga gausiai iliustruota, atspindi sudarytojos gimtinės praeitį ir dabartį.

Knygos įžanginiame žodyje N. Gudonytė parašė: „XX amžius, tarsi Dievo rykštė, kelis kartus istorijos vingiais keitė Liubavą ir jo žmones. O buvo jis garbingas, išugdęs nemažą skaičių didžiadvasių žmonių, kurie savo veikla praturtina pasaulio kultūros lobyną. Kiekvienas rašinys, kaip ir ši knygelė – paminklas Liubavui, kokio jau gali ir nebūti. Tai tik maža dalelė Liubavo apylinkių istorijos nuo se-

Iš kairės: Natalija Gudonytė, Jadvyga Damušienė, s. Nijolė Sadūnaitė; antrame plane, kairėje – Edvardas Burokas

niausių laikų. Tikiu, kad šį šventą darbą tęs Liubavo šviesuoliai – mokytojai ir jų auklėtiniai“.

Knyga sudaryta, remiantis įvairiais istorijos šaltiniais, gyva žmonių atmintimi ir patirtimi, Liubavo miestelio istorija nuo seniausių laikų.

„Varpo“ informacija

Paminklas Lietuvos Nepriklausomybei

Povilas Jočiūnas gimė Juodkiškių kaime, Pabaisko valsčiuje, Ukmergės apskrityje 1923-05-10. Nuo 1941 m. LLKS pagrindžio organizacijos narys, Birželio 23-sios sukilimo dalyvis. 1944 m. nepakluso okupanto mobilizacijai ir įsijungė į Juozo Šibailos-Dieduko ir Alfonso Morkūno-Pliečio laisvės kovotojų gretas. Jo slapyvardžiai buvo „Penktas“, „Žaibas“. 1947 m. spalio 18 d. naktį pateko į MGB kareivių pasalą, buvo suimtas, tardytas Vilniaus KGB, nuteistas už akių Maskvos ypatingojo teismo 25 metams lagerių ir 5 metams tremties. Grįžo į Lietuvą 1967 m. II gr. invalidu. Povilas mirė 2009-02-26. Palaidotas Ukmergės rajone Pašilės kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame velionio artimuosius.

LLKS ir LPKTB Ukmergės skyriai
LLKS valdyba
„Varpo“ redakcija

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinės koncentracijos stovylose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. – pagrindiniame Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn.

Leidėjai Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga, SL 22 09, ISSN 1648-0244.

Adresas: Architektų g. 14-60, Architektų g. 8-4, LT-04210 Vilnius. Tel.: 2444619, 2442157.

Redaguoja redakcinė kolegija. Numerio dailininkė ir dizainerė Neringa Motiejūnaitė. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.

174-ojo „Varpo“ numerio redaktorius – Algimantas Zolubas. Skaitykite „VARPA“ internete: www.lrs.lt, Paieška (interneto svetainėje įrašyti: VARPAS).

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666)
Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas HANSABANKAS, Karoliniškių KA.
Sąskaita Nr. LT62.73000.10002492325

Išleido ir spausdino „Petro ofsetas“. Žalgirio g. 90, Vilnius.
Tiražas 1000 vnt.

Aukos VARPUI

Už aukas „Varpui“ dėkojame:

N. Gudonytei – 20 Lt, mons. A. Svarinskui – 20 Lt, A. Stasiškiui – 200 Lt, Z. Jankauskui – 20 Lt, L. Pipirui – 10 Lt, D. Mačionienei – 20 Lt, V. Stonienei – 50 Lt, J. Stašaičiui – 20 Lt, M. Šironienei – 50 Lt, B. Čypienei – 30 Lt, R. Čeburniui – 30 Lt (pervedimas), V. Mileškai – 50 Lt (pervedimas).

Dėkojame už pervestus 2 proc. nuo pajamų mokesčio, maloniai prašome pratęsti pervedimus.

Už nuotraukas dėkojame: Evaldui Butkevičiui, Algimantui Patašiui, Antanui Velykiui.

Sunaikinti paminklai

Kauno Senosiose kapinėse (Karmelitų), kuriose buvo palaidoti iškiliausi Tautos sūnūs, sovietmečiu per Vėlinės rinkdavosi Lietuvos patriotai, pagerbdavo jų atminimą ne vien maldomis, bet ir patriotiškais apeigomis. Nepatiko okupacinei valdžiai tokie „išsišokimai“. Kapines panaikino, paminklus 1958 m. sunaikino. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, kapų vieta pavadinta „Ramybės parku“, 1994 m. atstatytas paminklas „Žuvome už Tėvynę“.

1936-12-25 Kauno kapinėse buvo pastatytas S. Dariaus ir S. Girėno mauzoliejus (archit. Vytautas Landsbergis-Žemkalnis). 1937-11-01 čia buvo palaidoti balzamuoti lakūnų palaikai (1941 m. S. Dariaus ir S. Girėno palaikai buvo paslėpti VDU Medicinos fak. rūsio nišoje, 1964 m. palaidoti Aukštųjų Šančių karių kapinėse). 1958 m. mauzoliejus užgriautas, 1996 m. atkastas, 2004 m. užkonservuotas.

Paminklas „Žuvome dėl Tėvynės“ (autorius Stasys Stanišauskas)

Paminklas Lietuviškos mokyklos kūrėjui Juozui Vokietaičiui (autorius Vincas Grybas)

Atstatytas paminklas „Žuvome už Tėvynę“

Paminklai žuvusiems lakūnams

LLKS valdybos ir „Varpo“ leidėjų iniciatyva, LGGRC sutikus, pateikiamas

s a r a š a s

asmenų, kuriems suteiktas atitinkamas statusas

Vadovaujantis Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos 2009 m. sausio 21 d. posėdžio protokolo Nr. 2PD-183 išvadomis ir LGGRT centro generalinio direktoriaus 2009 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 1V-12 yra pripažintas **Kario savanorio** teisinis statusas šiems ginkluoto pasipriešinimo dalyviams:

Adomui **Kazlauskui**, gim.1923 m. Alytaus apskr., (po mirties), Vilko būrio partizanui, slap. Vasaris, žuvusiam 1945 m. ginkluoto susirėmimo metu;

Pijui **Lelešiui**, gim.1898 m. Marijampolės apskr., (po mirties), kaip asmeniui, kuris 1940 m. birželio 15 d. ėjo Lietuvos Respublikos policijos tarnybą ir pirmosios sovietinės okupacijos (1940 – 1941 m.) metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1942 m. įkalinimo metu. Atsargos kario laipsnis – jaunesnysis puskarininkis;

Juozui (Joseph) **Marčėnui** (Marcenui), gim.1896 m. Šiaulių apskr., (po mirties), Vietinės rinktinės kariui, kapitonui;

Juliui **Matulevičiui**, gim.1898 m. Marijampolės apskr., (po mirties), kaip asmeniui, kuris 1940 m. birželio 15 d. ėjo Lietuvos Respublikos tikrąją karo tarnybą ir pirmosios sovietinės okupacijos (1940 – 1941 m.) metu buvo suimtas, įkalintas, nuteistas mirties

bausme ir mirties bausmė įvykdyta 1942 m. Kario laipsnis – pulkininkas;

Viktorui **Mažeikai**, gim.1923 m. Panevėžio apskr., (po mirties), Taifūno būrio partizanui, slap. Vanagas, Vyčio apygardos vado B.Karbočiaus-Algimanto adjutantui, Briedžio rinktinės Žaibo būrio vadui, žuvusiam 1953 m. ginkluoto susirėmimo metu;

Kazimierui (Kaziui) **Sadlauskui**, gim.1902 m. Kauno apskr., (po mirties), 1941 m. birželio mėn. 22 – 28 d. sukilimo dalyviui;

Vytautui Vladui (Withold) **Svilui**, gim.1925 m. Panevėžio m., (po mirties), Eržvilko rinktinės Stasaičio būrio partizanui;

Petrui **Vizbarui**, gim.1911 m. Rokiškio apskr., (po mirties), partizanui, slap. Vapsva, mirusiam 1953 m. tardymo metu; (pastaba: nenorėdamas kankinimų metu įvardinti kito partizano, tardymo metu išsoko iš KGB rūmų trečio aukšto ir užsimušė).

Vadovaujantis LGGRT centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos 2009 m. sausio 21 d. posėdžio protokolo Nr. 2PD-183 išvadomis ir LGGRT centro generalinio direktoriaus 2009 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 1V-12 yra pripažintas **Laisvės kovų dalyvio** teisinis statusas šiems neginkluoto pasipriešinimo dalyviams:

(sąrašo tęsinys kitame numeryje);

Jiezo mūšio 90-mečio minėjimas

Jieznas

Eisena

Prie paminklo

Atvyko Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė

Prie paminklo veteranai

Šauliai su ministre